

Планините на полуострова имат богати рудници, още малко разработени; но днес рудничарството е въ пълнен упадък.

Пристъпваме сега към задачата — да проследим многобройните реки, които напояват долините на българските земи, от изворите дори до устието, а след това да хвърлим и един поглед върху езерата на горна Македония.

В. ХИДРОГРАФИЯ

1. Басейнът на Черно море

Дунавъ (Danuvius, Ἰστρος, византийски Δάουβρις)⁵⁷ по цялата дължина на долното си течение, от устието на Тимокъ до вливането си въ морето напоява границите на България. Тукъ той не е бързотечниятъ, прекрасниятъ сини Дунавъ на горните страни, а бледна, бавно движеща се река, — „бѣли Дунавъ“ на българските народни пѣсни, — подобно на река „сладководно море“ у византийците⁵⁸. Надлъжъ покрай влашкия дунавски брѣгъ се разстилать неизмѣрими гжсталаци и блата, въ които се въдятъ безбройни ята водни птици. А българскиятъ брѣгъ има склонъ, високъ по нѣкога до 60 метра и на мѣста е живописенъ; следователно, дунавска България не е низина, а високо плато. Влашкиятъ брѣгъ, който се издига само отъ 1 до 12 метра, прави тѣжно впечатление, ако се гледа отъ параходъ; ако пъкъ на ромънската земя се гледа отъ височините на българския брѣгъ (напр. при Никополъ), ще се видятъ на известно разстояние отъ брѣга красиви градини и полета съ весели горички, прорѣзани съ широки пѣтища и усѣяни съ ярко-бѣли чифлици и села. На долния Дунавъ по-голѣмитѣ градове сж разположени повечето по двойки, единъ на българския, другъ на ромънския брѣгъ. Видинъ и Калафатъ, Никополъ и Турну-Могурели, Свищовъ и Зимничъ, Русчукъ и Гюргево, Тутраканъ и Олтеница, Силистра и Каларашъ и т. н.⁵⁹. При пълноводие морските параходи могатъ да дохождатъ до устието на Искѣра, дори и по-нагоре. При Расово Дунавътъ завива на северъ, при Галацъ на изтокъ и по такъвъ начинъ достига до морето, като прави единъ голѣмъ крѣгъ, който пѣтешествениците обикновено съкращаватъ съ помощта на желѣзниците отъ Русчукъ за Варна или отъ Черна-вода за Кюстенджа. Брѣговете на най-долния Дунавъ сж много еднообразни и лѣтно време често напомнятъ обгаряната отъ слънцето африканска пустиня, тъй напр. при Хърсово (Хирсова).

Дунавътъ, чиято делта представя едно безкрайно зелено поле отъ тръстика, съ безбройни притоци и блата, 130 квадратни мили, има три главни устия. При Исака той за пръвъ пѣтъ се раздѣля. Лѣвиятъ рѣкавъ Килийски, който въ срѣдните вѣкове се е именувалъ *Luxobismov*, „вълче устие“, за което напомня лежащия недалеч отъ устието днешенъ градецъ Вилковъ (wilk, по полски вѣлк), се влива въ морето, протичайки покрай Измаилъ и Килия. Дѣсниятъ рѣкавъ предъ Тулча отново се раздѣля на рѣкави Сулински и Св. Георги. Сулинскиятъ рѣкавъ е тѣсенъ, лѣкатушенъ и при устието има опасенъ подводенъ насипъ; при вливането му въ морето лежи градецътъ Сулина. Рѣкавъ Св. Георги (древниятъ *Γερὸν στῆρα*, въ срѣдните вѣкове St. Georgi) минава край височините на Добруджа и въпрѣки своите завои е най-дълбокъ; чрезъ рѣкава Дунавецъ той се съединява съ огромния заливъ Разимъ (въ древността *Halmurgis*). По-рано цялото дунавско корабоплаване се е насочвало по Георгиевското гърло, което сега е почти напълно изоставено. По-късно русите сж насочили всички съобщения презъ